

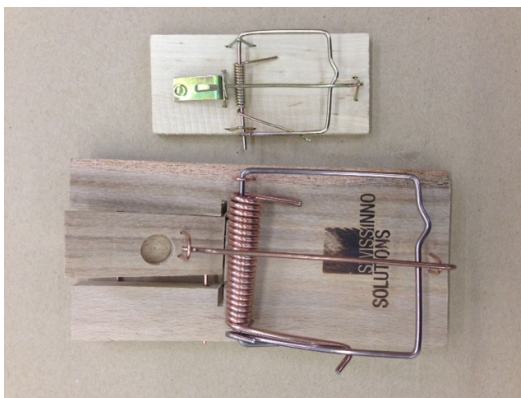
Wprowadzenie

Źródła ryzyka – przykłady

- ▶ Subiektywny osąd oraz szacunki kierownictwa.
- ▶ Różnorodność dozwolonego ujęcia rachunkowego tych samych transakcji.
- ▶ Brak regulacji niektórych obszarów.
- ▶ Złożoność zasad ujmowania.
- ▶ Niekompletne ujawnienia.

3

Modele rachunkowości na świecie

- ▶ Standardy MSSF
  - ▶ Opracowywane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości,
  - ▶ Od 2005 roku (w wersji zatwierdzonej do stosowania przez UE) stosowane jako podstawa raportowania w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych spółek notowanych na giełdach EOG oraz banków.
- ▶ Standardy US GAAP
  - ▶ Zasady oraz praktyki rachunkowe obowiązujące w USA.
- ▶ Ustawa o rachunkowości (Polska) wraz z rozporządzeniami MF
  - ▶ Podstawa raportowania polskich jednostek, które nie mogą / nie muszą stosować MSSF.

4

Założenia koncepcyjne MSSF

Prezentują ogólne wytyczne dotyczące tworzenia Standardów oraz sporządzania i prezentacji SF

5

Założenia koncepcyjne – pomiar

Pomiar to proces określenia wartości, w jakiej elementy sprawozdania finansowego mają być rozpoznane oraz wykazywane w sprawozdaniach z sytuacji finansowej oraz dochodów całkowitych

- ▶ Koszt historyczny,
- ▶ Koszt bieżący,
- ▶ Wartość realizacji (godziwa),
- ▶ Wartość zdyskontowana.

6

Wartość godziwa

Wartość godziwa: cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny (**cena wyjścia**).

7

SEG
od 1993 roku

EY

Prezentacja sprawozdań finansowych

8

SEG
od 1993 roku

EY

Składniki sprawozdań finansowych

- ▶ Sprawozdanie z sytuacji finansowej (bilans),
- ▶ Sprawozdanie z całkowitych dochodów,
- ▶ Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym,
- ▶ Sprawozdanie z przepływów pieniężnych,
- ▶ Informacje dodatkowe.

9

Informacje, które należy przedstawić w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

Aktywa

- ▶ rzeczowe aktywa trwałe,
- ▶ nieruchomości inwestycyjne,
- ▶ wartości niematerialne,
- ▶ aktywa finansowe,
- ▶ inwestycje wykazane zgodnie z metodą praw własności,
- ▶ aktywa biologiczne,
- ▶ Zapasy,
- ▶ należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności,
- ▶ należności z tytułu podatku bieżącego,
- ▶ aktywa z tytułu podatku odroczonego,
- ▶ środki pieniężne i ich ekwiwalenty,
- ▶ suma aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży wg MSSF 5.

Kapitał i zobowiązania

- ▶ zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania,
- ▶ rezerwy,
- ▶ zobowiązania podatkowe z tytułu podatku bieżącego i odroczonego,
- ▶ zobowiązania finansowe,
- ▶ zobowiązania dotyczące grupy do zbycia zgodnie z MSSF 5,
- ▶ udziały niekontrolujące,
- ▶ wyemitowany kapitał podstawowy i kapitały zapasowe (rezerwowe).

10

Informacje, które należy przedstawić w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

---

- ▶ przychody,
- ▶ koszty finansowe,
- ▶ udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć wycenianych metodą praw własności,
- ▶ obciążenia z tytułu podatków,
- ▶ wynik rozpoznany na zbyciu aktywów lub uregulowaniu zobowiązań związanych z działalnością zaniechaną,
- ▶ podatek dochodowy,
- ▶ zysk/stratę,
- ▶ składniki pozostałych dochodów,
- ▶ udział w pozostałych dochodach jednostek stowarzyszonych,
- ▶ suma dochodów całkowitych.

11

Pozostałe dochody całkowite

Składniki, które mogą być przeklasyfikowane do wyniku finansowego:

- ▶ zyski i straty z tytułu przeszacowania aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- ▶ zyski i straty związane z instrumentem zabezpieczającym w ramach zabezpieczania przepływów pieniężnych,
- ▶ zyski i straty z przeliczenia zagranicznej jednostki zależnej.

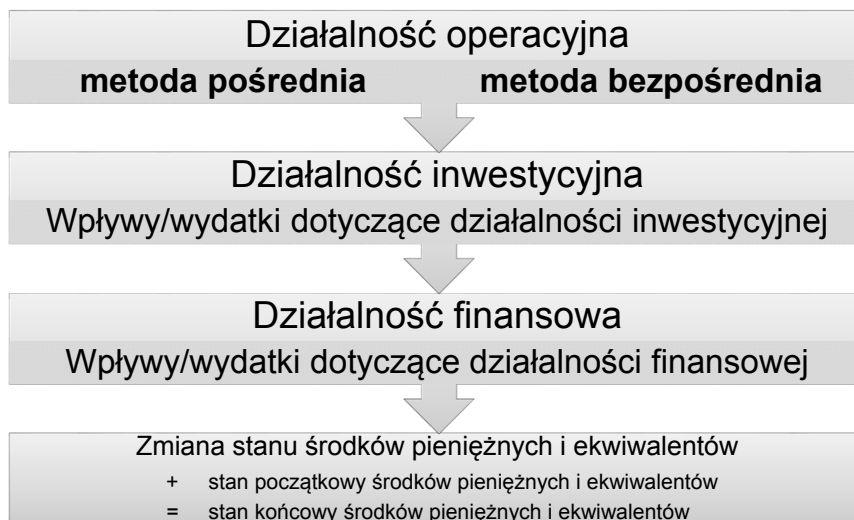
Składniki, które NIE mogą być przeklasyfikowane do wyniku finansowego:

- ▶ aktualizacja wyceny środków trwałych lub wartości niematerialnych,
- ▶ zyski i straty aktuarialne.

12

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

13

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

- ▶ W porównaniu do składników wyniku finansowego, których ujęcie i wycena obciążone są subiektywizmem, przepływy pieniężne mają charakter bardziej obiektywny.
- ▶ Obszary, gdzie jednostka ma wybór/stosuje profesjonalny osąd
  - ▶ podobnie jak w przypadku sprawozdań z sytuacji finansowej oraz dochodów całkowitych, format sprawozdania z przepływów pieniężnych nie jest ściśle określony;
  - ▶ wybór metody prezentacji działalności operacyjnej: pośrednia lub bezpośrednia;
  - ▶ wybór w zakresie pozycji, od której rozpoczynają się obliczenia w metodzie pośredniej: najczęściej zysk netto lub brutto;
  - ▶ wybór w zakresie prezentacji:
    - ▶ odsetek i dywidend zapłaconych: działalność finansowa lub operacyjna,
    - ▶ odsetek i dywidend otrzymanych: działalność inwestycyjna lub operacyjna;
  - ▶ osąd w zakresie określenia, które pozycje wchodzą w skład środków pieniężnych i ekwiwalentów (np. w zakresie overdraftu).

14

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

PRZEPIYWY OPERACYJNE – PRZYKŁADY

- ▶ Wpływy:
  - ▶ sprzedaż towarów,
  - ▶ sprzedaż usług,
  - ▶ otrzymane tantiemy.
- ▶ Wydatki:
  - ▶ nabycie towarów,
  - ▶ nabycie surowców i materiałów,
  - ▶ nabycie usług,
  - ▶ płatności rat leasingu operacyjnego,
  - ▶ wynagrodzenia,
  - ▶ podatki.

15

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

PRZEPIYWY INWESTYCYJNE – PRZYKŁADY

- ▶ Wpływy:
  - ▶ ze sprzedaży aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz innych aktywów trwałych,
  - ▶ ze sprzedaży akcji, udziałów, obligacji stron trzecich,
  - ▶ otrzymane raty udzielonych pożyczek,
  - ▶ otrzymane odsetki/dywidendy.
- ▶ Wydatki:
  - ▶ nabycie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz innych aktywów trwałych,
  - ▶ nabycie akcji, udziałów, obligacji stron trzecich,
  - ▶ udzielenie pożyczki,
  - ▶ nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu przejętych środków pieniężnych.

16

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

PRZEPIŁYWY FINANSOWE – PRZYKŁADY

- ▶ Wpływy:
  - ▶ emisja akcji lub innych instrumentów kapitałowych,
  - ▶ emisja obligacji,
  - ▶ zaciągnięcie kredytów i pożyczek,
  - ▶ transakcje na udziałach niekontrolujących.
- ▶ Wydatki:
  - ▶ dywidendy wypłacone akcjonariuszom oraz udziałowcom niekontrolującym,
  - ▶ nabycie udziałów niekontrolujących,
  - ▶ spłata kredytów i pożyczek,
  - ▶ spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego,
  - ▶ odsetki zapłacone.

17

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

- ▶ Proszę zaklasyfikować podane pozycje do jednej z działalności:

Pozycje do zaklasyfikowania	Operacyjna	Inwestycyjna	Finansowa
Nakłady na prace badawcze			
Nakłady na prace rozwojowe			
Nabycie aktywów za 10 mln zł; odroczone płaćność 50% za rok, 50% za dwa lata			
Leasing finansowy			
Zapłacone odsetki			
Otrzymana aportem nieruchomość			
Dywidenda otrzymana od j. zależnej w skonsolidowanym SF grupy kapitałowej			

18

Sprawozdanie z sytuacji finansowej – wybrane elementy

19

Wartości niematerialne

- ▶ Identyfikowalne, niepieniężne składniki aktywów, które nie posiadają postaci fizycznej.
- ▶ Wycena zależy od sposobu pozyskania:
  - ▶ zakupione – cena nabycia,
  - ▶ zidentyfikowane w połączeniu jednostek gospodarczych – wartość godziwa,
  - ▶ wytworzone we własnym zakresie – koszt.
- ▶ Nakłady związane z pracami
  - ▶ badawczymi – ujmowane w wyniku finansowym,
  - ▶ rozwojowymi – kapitalizowane po spełnieniu szeregu kryteriów.
- ▶ Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji (np. marki).

20

Wartości niematerialne: R&D

Które z poniższych działań mogą zostać zaklasyfikowane jako prace rozwojowe?

Rodzaj działania

- (1) działania zmierzające do zdobycia nowej wiedzy
- (2) projektowanie, wykonanie i testowanie prototypów i modeli doświadczalnych (przed ich wdrożeniem do produkcji seryjnej lub użytkowania)
- (3) poszukiwanie, ocena i końcowa selekcja sposobu wykorzystania rezultatów prac badawczych lub innej wiedzy
- (4) poszukiwanie alternatywnych materiałów, urządzeń, produktów, procesów, systemów lub usług
- (5) projektowanie, wykonanie i testowanie wybranych rozwiązań w zakresie nowych lub udoskonalonych materiałów, urządzeń, produktów, procesów, systemów lub usług
- (6) projektowanie, wykonanie i funkcjonowanie linii pilotażowej, której wielkość nie umożliwia prowadzenia ekonomicznie uzasadnionej produkcji przeznaczonej na sprzedaż

21

Rzeczowe aktywa trwałe

- ▶ Wykorzystywane w procesie produkcji, przy dostawach dóbr i świadczeniu usług, w celach administracyjnych lub wynajmowane.
- ▶ Okres dłuższy niż rok lub przekraczający cykl operacyjny jednostki.
- ▶ Ujęcie początkowe obejmuje cenę nabycia / koszt wytworzenia oraz nakłady związane z demontażem, rekultywacją oraz odnową terenu o ile budowa aktyw powoduje powstanie takiego obowiązku.
- ▶ Dwa modele wyceny dostępne na poziomie grup środków trwałych:
  - ▶ model kosztowy oparty o dane historyczne,
  - ▶ model oparty na wartości przeszacowanej.
- ▶ Amortyzacja
  - ▶ ma na celu systematyczną alokację w czasie wartości podlegającej amortyzacji poprzez ekonomiczny okres użytkowania,
  - ▶ szacunki dotyczące okresów użytkowania, wartości rezydualnych oraz metod amortyzacji podlegają okresowo rewizji,
  - ▶ amortyzacja naliczana dla komponentów środków trwałych.

22

Rzeczowe aktywa trwałe – ilustracje liczbowe

- ▶ Spółka zakupiła maszynę produkcyjną za granicą. Po odprawie celnej maszyna przez okres 1 miesiąca była przechowywana w składzie celnym z przyczyn wynikających z przepisów prawnych.
- ▶ Maszyna musi być przetestowana po instalacji i przed uruchomieniem produkcji.

Kiedy rozpoczyna się okres amortyzacji?

- a) po odprawie celnej,
- b) po okresie składowania,
- c) po fazie testów produkcyjnych,
- d) po uruchomieniu produkcji.

23

Rzeczowe aktywa trwałe – ilustracje liczbowe

RACHUNKOWOŚĆ KOMPONENTÓW

- ▶ Gemini zakupiła zautomatyzowany system do produkcji kątowników za 100.000 USD. System składa się z dwóch mechanizmów o tej samej wartości: mechanizmu obróbki wstępnej (okres użytkowania 10 lat) oraz mechanizmu tnącego (okres użytkowania 20 lat).
- ▶ Mechanizm tnący wymaga remontu kosztującego 5.000 USD co 5 lat.
- ▶ Na zakończenie okresu użytkowania systemu tj. po 20 latach Gemini będzie musiała ponieść koszty usunięcia i utylizacji w wysokości 35.000 USD (8.100 USD w wartości bieżącej).
- ▶ Wartość rezydualna jest nieistotna.
- ▶ Jaka jest amortyzacja roczna maszyny zakładając, że korzyści ekonomiczne rozkładają się równomiernie w czasie?

24

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

- ▶ Aktywa trwale klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez dalsze użytkowanie.
- ▶ Warunki klasyfikacyjne:
  - ▶ aktywa są dostępne do natychmiastowej sprzedaży w ich bieżącym stanie, oraz
  - ▶ sprzedaż jest wysoce prawdopodobna.
- ▶ Na dzień klasyfikacji
  - ▶ wycena w niższej z: wartości księgowej oraz godziwej minus koszty sprzedaży, oraz
  - ▶ zaprzestanie amortyzacji, oraz
  - ▶ prezentacja w aktywach krótkoterminowych.
- ▶ Bardzo często klasyfikacja dotyczy tzw. grupy do zbycia czyli grupy aktywów, które zostają w całości przeznaczone do zbycia w drodze pojedynczej transakcji wraz z powiązаныmi zobowiązaniami.

25

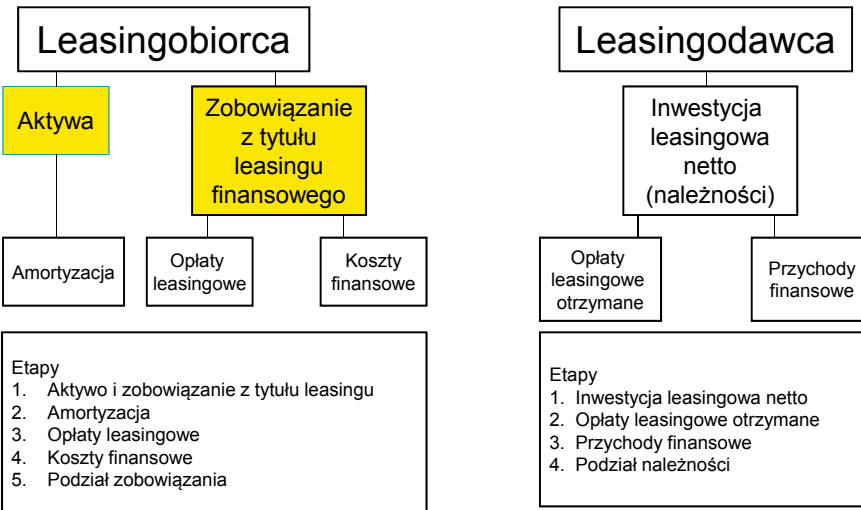
Leasing

- ▶ Umowa, na podstawie której jedna strona przekazuje odpłatnie do użytkowania drugiej stronie składnik aktywów na z góry ustalony czas.
- ▶ Leasing finansowy - przenosi w znacznej mierze ryzyka i korzyści użytkowania przedmiotu na leasingobiorcę. Leasing operacyjny to inny niż finansowy.
- ▶ Kryteria oceny:
  - ▶ Przeniesienie prawa własności,
  - ▶ Zdyskontowana suma opłat zasadniczo prawie tyle co wartość rynkowa,
  - ▶ Okres leasingu stanowi większą część okresu użyteczności,
  - ▶ Prawo nabycia po zakończeniu umowy po korzystnej cenie,
  - ▶ Przedmiot dostosowany do indywidualnych potrzeb leasingobiorcy.
- ▶ Publikacja nowego standardu dotyczącego leasingu (stanowiącego przełomową zmianę dotychczasowych zasad) planowana na Q4 2015.

26

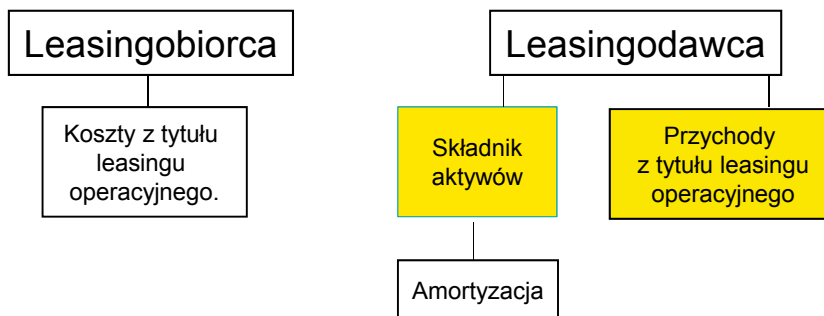
Leasing finansowy

27

Leasing operacyjny

28

Rezerwy, zobowiązania i aktywa warunkowe

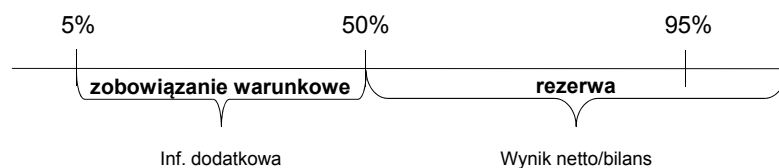
- ▶ Rezerwa jest to zobowiązanie, którego kwota i termin nie są pewne.
- ▶ Zobowiązanie warunkowe to:
  - ▶ Możliwy, powstający na skutek zdarzeń przeszłych obowiązek, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub nie jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki gospodarczej lub
  - ▶ Obecny obowiązek, który powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby wypełnienie obowiązku spowodowało konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne lub kwoty obowiązku nie można ustalić w sposób wiarygodny.
- ▶ Aktywo warunkowe to:
  - ▶ Możliwy, powstający na skutek zdarzeń przeszłych składnik aktywów, którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub braku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli jednostki.

29

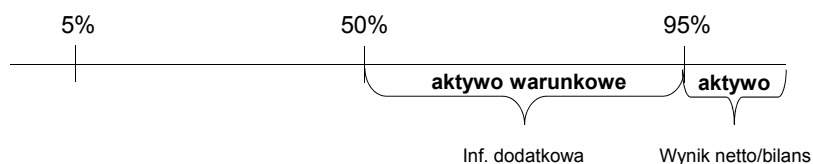

Rezerwy, zobowiązania i aktywa warunkowe

zobowiązania/straty vs zobowiązania warunkowe

aktywa/zyski vs aktywa warunkowe

30

Rezerwy

- ▶ Kryteria rozpoznania rezerw:
  - ▶ Na jednostce gospodarczej ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający z przeszłych zdarzeń, oraz
  - ▶ Jest prawdopodobne, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków utożsamiających korzyści ekonomiczne, oraz
  - ▶ Kwotę tego obowiązku można w sposób wiarygodny oszacować.
- ▶ Kwota na którą tworzona jest rezerwa, powinna być najbardziej właściwym szacunkiem niezbędnym do wypełnienia obecnego obowiązku na dzień sprawozdawczy.
- ▶ Zakaz tworzenia rezerw na przyszłe straty operacyjne, za wyjątkiem kontraktów rodzących obciążenia oraz restrukturyzacji.

31

Rezerwy – ilustracja liczbowa

- ▶ Kopalnia odkrywkowa ma obowiązek dokonać rekultywacji terenu, po okresie wydobywania, które zakończy się za 10 lat. Najlepszy szacunek zobowiązania z tytułu rekultywacji wynosi 2 mln zł. Stopa dyskontowa wynosi 6%. Wykorzystanie złoża na koniec poszczególnych lat przedstawia poniższa tabela:

Rok	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wykorzystanie	15%	20%	30%	37%	48%	59%	67%	85%	94%	100%

- ▶ Jakie są kwoty związane z wartością rezerwy, kosztami operacyjnymi i finansowymi w każdym roku 10-letniego okresu wydobywania?

32

Rezerwy – ilustracja liczbowa (rozwiązanie)

Rok	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bilans										
Rezerwa	178	251	399	522	717	935	1.125	1.513	1.774	2.000
RZIS										
Koszty operacyjne	178	63	133	99	164	175	134	320	170	120
Koszty finansowe	0	10	15	24	31	43	56	68	91	106

- ▶ Wartość rezerwy na koniec danego okresu obliczona jest jako iloczyn wartości bieżącej całkowitego kosztu i stopnia wykorzystania terenu np. dla roku 5: $2.000.000 \text{ zł} / (1+6\%)^5 \times 48\% = 717.000 \text{ zł}$.
- ▶ Koszt finansowy danego okresu to 6% bilansu otwarcia rezerwy danego roku np. dla roku 5: $522.000 \text{ zł} \times 6\% = 31.000 \text{ zł}$.
- ▶ Koszty operacyjne to różnica pomiędzy wartością końcową i początkową rezerwy w danym roku pomniejszona o koszt finansowy w roku np. dla roku 5: $717.000 - 522.000 - 31.000 = 164.000 \text{ zł}$.

33

Rezerwy dot. świadczeń pracowniczych

- ▶ Podział świadczeń pracowniczych:
  - ▶ krótkoterminowe,
  - ▶ po okresie zatrudnienia,
  - ▶ inne długoterminowe,
  - ▶ z tytułu zakończenia stosunku pracy (inaczej niż poprzez przejście na emeryturę).
- ▶ W praktyce największe znaczenie mają rezerwy związane ze świadczeniami po okresie zatrudnienia (np. na odprawy emerytalne) innymi długoterminowymi (np. na nagrody jubileuszowe) oraz urlopowe
  - ▶ w zdecydowanej większości przypadków do wyceny rezerw stosowane są skomplikowane modele aktuarialne,
  - ▶ skutki zmian wartości rezerw dotyczących świadczeń po okresie zatrudnienia wynikający z aktualizacji założeń aktuarialnych (tzw. zyski lub straty aktuarialne) odnoszony jest w pozostałe dochody całkowite.

34

Rezerwy dot. świadczeń pracowniczych

2.2.19. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Zgodnie z Zakładowymi Układami Zbiorowymi Pracy (ZUZP) i odpowiednimi przepisami prawa spółki Grupy wypłacają świadczenia z następujących głównych tytułów:

- a) odprawy emerytalne i rentowe,
- b) nagrody jubileuszowe,
- c) renty wyrównawcze,
- d) odpis na ZFŚS dla emerytów i rencistów,
- e) deputaty węglowe dla emerytów i rencistów,
- f) odprawy pośmiertne,
- g) niewykorzystane urlopy wypoczynkowe.

Źródło: Skonsolidowane sprawozdanie finansowe JSW SA

▶ Przykład:

Alan Wykpiusz pracuje w firmie Polish Jazz od kilku lat. Ma 26 lat i zarabia obecnie 6.500 zł miesięcznie.

- ▶ jakie dane są potrzebne do wyliczenia rezerwy emerytalnej dla Alana?
- ▶ w Polish Jazz pracuje łącznie 489 pracowników. Jakie dodatkowe założenia aktuarialne brane są pod uwagę w wycenie rezerwy emerytalnej dla całej firmy? Jakie informacje byłyby przydatne w sprawozdaniu finansowym z punktu widzenia jego użytkownika?

35

Utrata wartości aktywów

- ▶ Utrata wartości zachodzi, gdy wartość księgowa jest wyższa od wartości odzyskiwalnej.
- ▶ Wartość odzyskiwalna to wyższa z:
  - ▶ wartości użytkowej - suma zdyskontowanych przepływów pieniężnych generowanych dzięki użytkowaniu aktywa;
  - ▶ wartości godziwej minus koszty sprzedaży.
- ▶ Corocznie wymagana jest analiza przesłanek świadczących o ryzyku utraty wartości. Test wymagany tylko w przypadku zajścia przesłanek utraty wartości (dla większości aktywów).
- ▶ Wartość użytkowa obejmuje przepływy:
  - ▶ wpływy z dalszego użytkowania testowanych aktywów, oraz
  - ▶ wydatki odtworzeniowe bazę testowanych aktywów, oraz
  - ▶ wpływy lub wydatki netto z tytułu zbycia składnika aktywów.

36

Utrata wartości aktywów

- ▶ Ośrodek wypracowujący środki pieniężne (ang. cash generating unit):
  - ▶ najmniejszy, możliwy do określenia zespół aktywów generujący wpływy pieniężne w znaczącym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów wartości użytkowej.
- ▶ W praktyce właściwe określenie CGU kluczowe dla właściwego przeprowadzenia testu na utratę wartości.

37

Utrata wartości aktywów

- ▶ Spostrzeżenia praktyczne – często popełniane błędy:
  - ▶ zbyt optymistyczne prognozy przepływów pieniężnych, stóp wzrostu sprzedaży, rentowności, wartości rezydualnej;
  - ▶ niewłaściwa stopa dyskontowa:
    - ▶ brak zróżnicowania w odniesieniu do biznesów prowadzonych w różnych krajach,
    - ▶ oparcie szacunków na stopie jednostki dominującej,
    - ▶ określenie proporcji dług/kapitał uwzględniające dane spółki przeprowadzającej test zamiast rynkowych;
  - ▶ brak uwzględnienia wydatków odtworzeniowych;
  - ▶ brak wymaganych ujawnień związanych z testami na utratę wartości, w tym jakościowej oraz ilościowej analizy wrażliwości;
  - ▶ traktowanie testów jako narzędzi matematycznych, których celem jest udowodnienie braku utraty wartości zamiast krytycznego spojrzenia umożliwiającego obiektywną analizę biznesową.

38

Ujmowanie przychodów

39

SEG
od 1993 roku

EY

Ujmowanie przychodów

- ▶ Przychody są wpływami korzyści ekonomicznych brutto danego okresu, powstałymi w wyniku zwykłej działalności gospodarczej jednostki, skutkującymi zwiększeniami kapitału własnego, innymi niż zwiększenie kapitału wynikającego z wpłat udziałowców.
- ▶ Przychody mogą wynikać z następujących tytułów:
  - ▶ sprzedaż dóbr,
  - ▶ świadczenie usług,
  - ▶ użytkowanie przez inne podmioty aktywów jednostki (dywidendy, tantiemy, odsetki).
- ▶ Podstawowe dwie kwestie związane z ujęciem przychodów dotyczą odpowiedzi na pytania:
  - ▶ kiedy, oraz
  - ▶ ile przychodu ująć w okresie sprawozdawczym.

40

SEG
od 1993 roku

EY

Ujmowanie przychodów – „kiedy?”

Sprzedaż dóbr

- ▶ Sprzedawca dóbr przeniósł na nabywcę istotne ryzyka i korzyści z tytułu posiadania
- ▶ Jednostka przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedanymi dobrami, ani też nie sprawuje nad nimi efektywnej kontroli.

Warunki dodatkowe dla sprzedaży dóbr oraz usług: wiarygodny szacunek oraz prawdopodobieństwo wpływu korzyści ekonomicznych

Świadczenie usług

- ▶ Stopień ukończenia transakcji na dzień bilansowy można wiarygodnie zmierzyć

Odsetki

- ▶ W miarę upływu czasu

Tantiemy

- ▶ Na zasadzie memoriału

Dywidendy

- ▶ Gdy zostało ustalone prawo akcjonariuszy do otrzymania wypłaty

41

Ujmowanie przychodów – „ile?”

- ▶ Kwotę przychodów ustala się według wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty, uwzględniając kwoty rabatów handlowych oraz ilościowych przyznanych przez jednostkę gospodarczą.
- ▶ Przychody w transakcjach barterowych ustala się w wartości godziwej otrzymanego dobra lub usługi.
- ▶ Jeżeli wpływy środków pieniężnych są odroczone, kwota przychodów powinna być ujęta w wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących danej transakcji sprzedaży.
- ▶ Brak regulacji kwestii uwzględniania odsetek dla płatności otrzymanych z góry.

42

Sprzedaż dóbr – przykłady

Zafakturowana sprzedaż ze wstrzymaną dostawą

- ▶ Sprzedaż ujmowana jako przychody w momencie przeniesienia prawa własności przy założeniu, że wszystkie poniższe kryteria zostaną spełnione:
  - ▶ realizacja dostawy jest prawdopodobna,
  - ▶ na moment rozpoznania sprzedaży towar jest w magazynie, odpowiednio oznaczony i gotowy do przyszłej wysyłki,
  - ▶ kupujący akceptuje odroczenie dostawy oraz
  - ▶ występują zwykle stosowane warunki płatności.

43

Sprzedaż dóbr – przykłady

Sprzedaż dóbr wymagających instalacji oraz inspekcji:

- ▶ Przychód rozpoznawany jest zwykle po zaakceptowaniu dostawy przez kupującego, zakończeniu procesu instalacji oraz inspekcji.
- ▶ W przypadku, gdy instalacja jest łatwa z natury (np. rozpakowanie i podłączenie do sieci telewizora) przychody rozpoznawane są natychmiast po zaakceptowaniu dostawy przez kupującego.

Sprzedaż dóbr z prawem zwrotu

- ▶ W zależności od okoliczności przychód rozpoznawany w momencie
  - ▶ wydania dóbr (jeśli skalę zwrotów można oszacować wiarygodnie*), lub
  - ▶ po upływie okresu zwrotu (w przeciwnym wypadku).

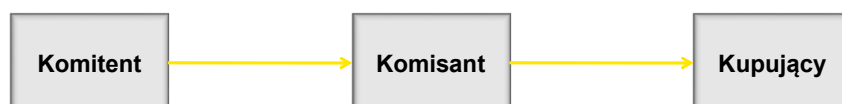
* Na wiarygodność szacunku wpływa m.in. długość okresu zwrotu, dotychczasowa historia, podatność towaru na czynniki zewnętrzne np. zmiany popytu itd.

44

Sprzedaż dóbr – przykłady

Sprzedaż komisowa

- ▶ Przychody komitenta zwykle rozpoznawane w momencie sprzedaży dóbr na rzecz kupujących przez komisanta.
- ▶ W przypadku, gdy ryzyka i korzyści zostają przeniesione wraz z dostawą dóbr na komisanta sprzedaż rozpoznawana w momencie realizacji dostawy.

45

Sprzedaż komisowa – przykład

Spółka Taurus, będąca producentem samochodów, dostarcza samochody spółce Motors, będącej firmą dealerską, na zasadzie komisju.

Warunki umowy kształtują się następująco:

- ▶ Motors płaci za samochody w jednym z poniższych terminów, w zależności od tego co nastąpi wcześniej:
  - ▶ trzy miesiące po dostarczeniu, lub
  - ▶ w momencie sprzedaży samochodów.
- ▶ Cena zapłacona przez dealera to cena hurtowa na dzień płatności.
- ▶ Motors zobowiązana jest płacić na rzecz Taurus miesięczną ratę w wysokości 50 USD miesięcznie za każdy samochód, do czasu ich spłacenia w całości.

46

Sprzedaż komisowa – przykład

- ▶ Jeżeli po 3 miesiącach samochód pozostaje niesprzedany, Motors ma dwie możliwości:
  - ▶ zapłacić za samochód w całości, lub
  - ▶ zwrócić go spółce Taurus. Taurus naliczy opłatę w wysokości 95 USD w celu pokrycia kosztów administracji i transportu w przypadku zwrotu samochodu.
- ▶ Taurus może domagać się zwrotu każdego niesprzedanego samochodu, aby zaopatrzyć innego dealera, któremu wyczerpały się zapasy.
- ▶ Średnia cena hurtowa samochodów wynosi 12.000 USD a rynkowa stopa procentowa 12% rocznie.

47

Sprzedaż dóbr – przykłady

Sprzedaż z opcją odkupu

Należy ustalić treść ekonomiczną transakcji:

- ▶ Przed transakcją, sprzedawca czerpie korzyści i ponosi ryzyka związane ze składnikiem aktywów.
- ▶ Jeżeli po dokonaniu transakcji sprzedawca nadal czerpie korzyści i ponosi ryzyka, wówczas treść ekonomiczna wskazuje, iż nie miała miejsca transakcja sprzedaży. Treścią transakcji będzie w takim przypadku zabezpieczona pożyczka.

48

Sprzedaż z opcją odkupu – przykład

- ▶ Deweloper specjalizuje się w budowie ekskluzywnych osiedli mieszkaniowych. 1 marca 20X1 sprzedaje firmie Finance działkę gruntu za kwotę 15 mln zł. Umowa sprzedaży daje Deweloperowi prawo wstępu na działkę, prowadzenia prac budowlanych oraz odkupu działki za 18,2 mln zł na dzień 28 lutego 20X3. Na dzień 1 marca 20X1 wartość godziwa działki szacowana jest na 28 mln zł.
- ▶ W jaki sposób niniejsza transakcja zostanie rozpoznana w sprawozdaniu finansowym Dewelopera za rok zakończony 31 grudnia 20X1?

49

Świadczenie usług – przykłady

- ▶ **Opłaty instalacyjne**
  - ▶ Opłaty instalacyjne ujmują się jako przychody w wymiarze odpowiadającym stopniowi zakończenia wykonania instalacji, chyba że mają charakter uboczny w stosunku do sprzedaży produktu, a wówczas ujmują się je w chwili realizacji sprzedaży dóbr.
- ▶ **Opłaty serwisowe wliczone w cenę produktu**
  - ▶ Jeżeli w cenę sprzedaży produktu wlicza się możliwą do określenia kwotę przypadającą na serwis po sprzedaży, kwota ta podlega odroczeniu i jest ujmowana jako przychody w okresie realizacji usług;
  - ▶ Odroczone kwota pokrywa oczekiwane koszty usług wchodzących w zakres umowy wraz z uzasadnionym zyskiem.

50

Opłaty wliczone w cenę produktu – ilustracja

- ▶ 30 grudnia bieżącego roku Computech przekazuje klientowi system komputerowy wystawiając jednocześnie fakturę na 600.000 zł.
- ▶ Powyższa cena obejmuje również usługę rocznego serwisu i wsparcia posprzedażowego dla użytkowników. Szacowany koszt rocznego serwisu i wsparcia wynosi 40.000 zł. Marża osiągnięta na podobnych usługach sprzedawanych osobno wynosi 20 procent.
- ▶ Oblicz przychody, które Computech powinien wykazać w sprawozdaniu finansowym bieżącego roku.

51

Świadczenie usług – przykłady

- ▶ Opłaty za usługi reklamowe
  - ▶ Opłaty za reklamy poprzez media masowego przekazu ujmuje się jako przychody wówczas, gdy reklama zostanie zaprezentowana publicznie.
  - ▶ Opłaty produkcyjne ujmuje się w wymiarze odpowiadającym stopniu zaawansowania realizacji przedsięwzięcia.
- ▶ Opłaty za wstęp na imprezy
  - ▶ Przychody z występów artystycznych, bankietów oraz innych imprez ujmuje się w czasie, w którym imprezy te mają miejsce.
- ▶ Opłaty za naukę
  - ▶ Przychody ujmuje się na przestrzeni okresu nauczania.

52

Świadczenie usług – przykłady

Oplaty franczyzowe

Generalnie opłaty franczyzowe ujmują się jako przychody w sposób odzwierciedlający przyczynę obciążenia tymi opłatami

- ▶ Dostawy sprzętu - przychody mierzone jako wartość godziwa sprzętu ujmowane po jego dostarczeniu.
- ▶ Usługi początkowe oraz świadczone później:
  - ▶ opłaty za stałe świadczenie usług, przybierające formę części opłaty początkowej lub odrębnej opłaty, ujmują się jako przychody w miarę świadczenia tych usług;
  - ▶ jeżeli odrębna opłata nie pokrywa kosztów świadczenia stałych usług i nie gwarantuje zasadnego zysku, część opłaty początkowej w wysokości wystarczającej do pokrycia kosztów stałych usług i zapewniającej zasadny zysk uzyskiwany na tych usługach, odracza się i ujmuje jako przychody w miarę świadczenia tych usług.

53

Zleceniodawca vs. pośrednik

- ▶ Elementy, które należy rozważyć oceniając czy jednostka występuje w roli zleceniodawcy czy pośrednika:
  - ▶ czy jednostka ponosi główną odpowiedzialność za dostarczenie towarów i usług,
  - ▶ czy jednostka ponosi ryzyko związane z zapasami,
  - ▶ czy jednostka posiada swobodę w ustalaniu cen,
  - ▶ czy jednostka ponosi ryzyko kredytowe.

54

Zleceniodawca vs. pośrednik – ilustracje

- ▶ Operator telekomunikacyjny F zapewnia swoim klientom dostęp do najnowszych informacji sportowych za pomocą smsów. Agencja A jest odpowiedzialna za dostarczanie operatorowi informacji. F jest odpowiedzialny za dostosowanie treści informacyjnych do kanału sms, marketing usługi, ustalenie ceny smsa. F ponosi też ryzyko kredytowe.
- ▶ Cena jednego smsa wynosi 50 groszy i jest doliczana do faktury wystawianej przez F. Agencja A otrzymuje z tego 40% (20 groszy) i jest to jej przychód gwarantowany. Pozostałe 30 groszy zatrzymuje F w ramach wynagrodzenia za dostosowanie treści informacyjnych oraz dostarczenie smsa.
- ▶ Ustal rolę, w jakiej występuje Operator F.

55

Zleceniodawca vs. pośrednik – ilustracje

- ▶ W ramach jednego z programów telewizja TV oferuje widzom system głosowania typu „tak”/„nie” za pomocą dwóch numerów premium. Oba numery należą do sieci Operatora G. TV określa typ numeru premium, a co za tym idzie cenę jaką każdy z widzów zapłaci za głosowanie.
- ▶ W ramach umowy z TV, Operator G udostępnia numery oraz gwarantuje odpowiednią przepustowość oraz wiarygodność sieci. G obciąża klienta kwotą 2 złotych, z czego przekazuje 1,50 złotych na rzecz TV. G ponosi ryzyko kredytowe.
- ▶ Ustal rolę, w jakiej występuje Operator G.

56

Odsetki

Przychody związane z odsetkami ujmowane są metodą efektywnej stopy procentowej.

Przykład:

- ▶ 1 stycznia 20X1 Inwestor nabywa 5-letnie obligacje nowej emisji płacąc cenę 157.763 USD.
- ▶ Obligacje mają wartość nominalną 200.000 USD, 4% kupon odsetkowy płatny rocznie z dołu oraz termin wykupu przez emitenta 31 grudnia 20X5 r. Wykup zrealizowany będzie po wartości nominalnej.
- ▶ Oblicz przychody oraz wartość obligacji (indywidualnie dla każdego roku) w okresie 20X1 - 20X5.

57

Umowy wieloskładnikowe

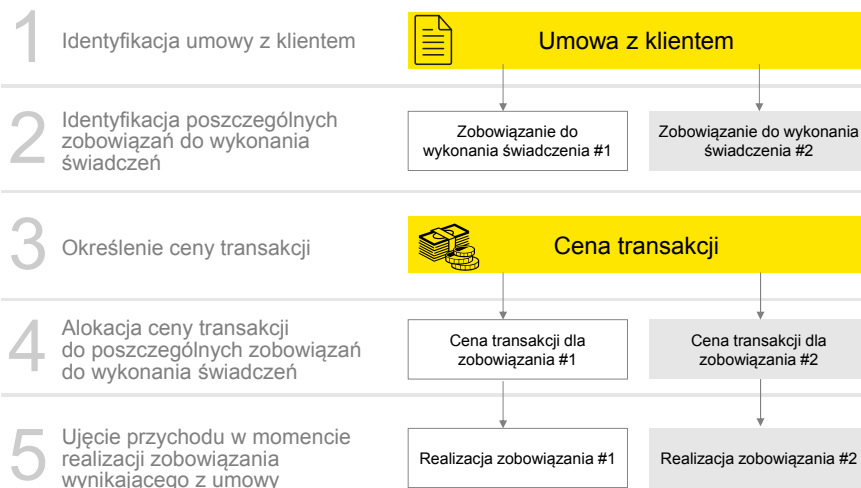

- ▶ Kontrakty zawierające wieloskładnikowe elementy występują w wielu branżach m.in. IT oraz telekomunikacyjnej.
- ▶ Obecnie brak szczegółowych regulacji w MSSF.
- ▶ Często punktem odniesienia są regulacje US GAAP.
- ▶ Zastosowanie zasad US GAAP jest fakultatywne raczej niż obowiązkowe; w politykach rachunkowych firm można spotkać różnorodne modyfikacje w stosunku do oryginalnego standardu.
- ▶ Od 2018 wchodzi w życie MSSF 15 stanowiący przełomową zmianę w zakresie ujmowania przychodów; w tym z tytułu umów wieloskładnikowych.

58

Model ujmowania przychodów – MSSF 15

59

Umowy wieloskładnikowe – ilustracja

- ▶ Telekom podpisał umowę z ABC na dostarczanie 400-minutowej taryfy za 40 zł miesięcznie przez okres 2 lat.
- ▶ Na początku umowy - 1 lipca 2015 roku, Telekom dostarczył ABC darmowy telefon łącznie z umową o usługi na okres 2 lat. Cena telefonu bez umowy wynosi 350 zł. Zakładamy, że cena sprzedaży abonamentu bez telefonu wynosi 40 zł miesięcznie.
- ▶ Telekom stosuje obecnie następującą politykę rachunkowości:
  - ▶ telefon oraz comiesięczna usługa są odrębnie identyfikowalnymi elementami,
  - ▶ przychody związane z telefonem są ograniczone do wartości, która nie jest uzależniona od świadczonej usługi. Kwota zapłacona przez klienta na dzień podpisania umowy za telefon wynosi 0 zł - Telekom nie ujmuje przychodu z tytułu sprzedaży telefonu na ten moment.
- ▶ Przedstaw ujęcie przychodów zgodnie z dotychczasową polityką oraz MSSF 15.

60

Programy lojalnościowe

- ▶ Programy lojalnościowe są powszechnie stosowane przez linie lotnicze, stacje benzynowe, sieci handlu detalicznego, hotele i wiele innych firm.
- ▶ Typowy program obejmuje:
  - ▶ otrzymanie przez klienta punktów lojalnościowych w chwili zakupu towarów lub usług, a następnie,
  - ▶ wykorzystywanie punktów poprzez ich wymianę na darmowe (lub o obniżonych cenach) towary i usługi.
- ▶ Punkty lojalnościowe ujmują się jako odrębny element transakcji sprzedaży, w ramach której zostały przyznane.
- ▶ Otrzymana kwota zapłaty alokowana jest, zgodnie z ich wartością godziwą, pomiędzy
  - ▶ dostarczone elementy, oraz
  - ▶ punkty lojalnościowe.

61

Programy lojalnościowe - ilustracja

- ▶ W zamian za korzystanie z usług hotelowych sieć Shangrila oferuje swoim klientom punkty lojalnościowe.
- ▶ Średnia cena noclegu wynosi 200 zł.
- ▶ Zakup noclegu uprawnia do otrzymania 10 punktów lojalnościowych. Każde 100 punktów klient ma prawo wymienić na darmowy nocleg. Przyznane punkty ulegają przedawnieniu po 3 latach od momentu otrzymania.
- ▶ Jaka jest wartość godziwa przyznanego punktu?
- ▶ Shangrila zastanawia się nad rozszerzeniem katalogu nagród o inne dobra lub usługi, w tym świadczone przez podmioty trzecie. Jakie, dodatkowe w stosunku do scenariusza bazowego, zmienne należy uwzględnić przy wycenie wartości godziwej oraz rozliczeniu punktów lojalnościowych?

62

Przychody: umowy o usługę budowlaną

- ▶ Definicja umów o usługę budowlaną obejmuje projekt, budowę, montaż, rozbiórkę oraz odbudowę składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową.
- ▶ W przypadku długoterminowych umów daty rozpoczęcia i zakończenia prac przypadają na różne okresy sprawozdawcze.
- ▶ Rodzaje umów:
  - ▶ w cenach stałych - cena, co do zasady, z góry określona,
  - ▶ koszt plus - cena pokrywa poniesione przez wykonawcę koszty plus marża.

63

Przychody: umowy o usługę budowlaną

- ▶ Jeżeli wynik umowy o usługę budowlaną można oszacować w sposób wiarygodny, to wówczas przychody, koszty oraz zyski powinny być ujęte odpowiednio do stopnia zaawansowania realizacji umowy na dzień sprawozdawczy.
- ▶ Wynik umowy o usługę budowlaną można oszacować w sposób wiarygodny wtedy gdy:
  - ▶ przychody można wycenić w sposób wiarygodny,
  - ▶ jest prawdopodobne, że przyszłe korzyści ekonomiczne wpłyną do jednostki,
  - ▶ zarówno koszty, jak i stan zaawansowania umowy mogą być w sposób wiarygodny ustalone,
  - ▶ koszty dotyczące danej umowy można precyzyjnie określić i wiarygodnie wycenić.
- ▶ W przypadku, gdy staje się prawdopodobne, iż realizacja umowy przyniesie stratę, powinna być ona niezwłocznie ujęta jako koszt.

64

Przychody: umowy o usługę budowlaną

Wynik umowy można oszacować wiarygodnie

Przychody, koszty i zyski ujmujemy zgodnie z metodą procentowego zaawansowania; przewidywane straty ujmowane są w całości

Przykładowe metody określania procentowego stopnia zaawansowania

- 1) Stosunek kosztów poniesionych do całkowitych kosztów planowanych
- 2) Analiza wykonanych prac (obmiar)
- 3) Fizyczne zakończenie etapu prac

Wyniku umowy nie można oszacować wiarygodnie

Jeśli poniesione koszty da się odzyskać:

- ▶ Ujmujemy przychody tylko do wysokości kosztów, których pokrycia się spodziewamy
- ▶ Zysk jest ujmowany dopiero po zakończeniu kontraktu

Jeśli poniesionych kosztów nie da się odzyskać:

- ▶ Nie należy ujmować przychodu
- ▶ Poniesione koszty powinny być niezwłocznie ujęte w rachunku zysków i strat.

65

Przychody: umowy o usługę budowlaną

Przychody z umów powinny obejmować:

- ▶ początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie,
- ▶ zmiany dokonywane w trakcie wykonywania umowy,
- ▶ klauzule umożliwiające podniesienie ceny:
  - ▶ klauzule dotyczące uzgodnionej podwyżki kosztów,
  - ▶ premie, za wcześniejsze ukończenie prac.
- ▶ kary z tytułu opóźnień,
- ▶ roszczenia.

66

Przychody: umowy o usługę budowlaną

Koszty umów powinny zawierać:

- ▶ koszty odnoszące się bezpośrednio do konkretnej umowy,
- ▶ koszty ogólne powiązane z działalnością wynikającą z umowy, a które można przyporządkować do konkretnej umowy,
- ▶ szacunkowe koszty napraw gwarancyjnych,
- ▶ roszczenia stron trzecich,
- ▶ inne koszty, którymi można zgodnie z warunkami umowy, obciążyć zamawiającego.

67

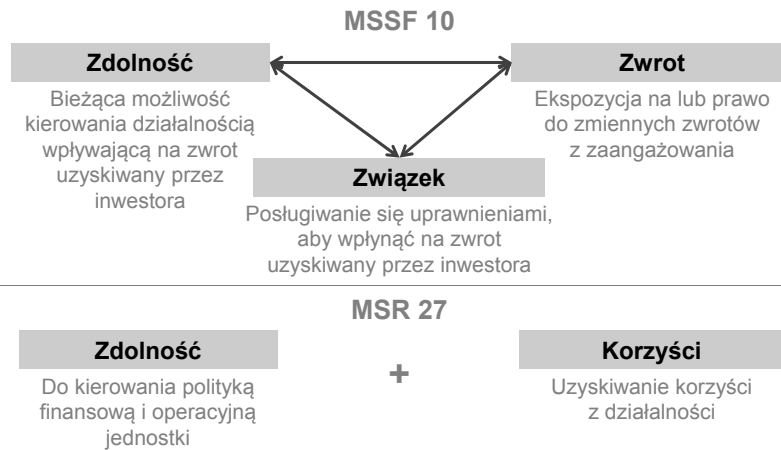
Skonsolidowane sprawozdania finansowe

68

Nowa definicja kontroli

69

Kontrola

- ▶ Inwestor kontroluje inwestycję wówczas, gdy uzyskuje lub posiada prawa do uzyskania zróżnicowanych zwrotów ze swego zaangażowania oraz posiada zdolność wpływania na te zwroty dzięki władzy jaką ma nad tą inwestycją.
- ▶ Władza analizowana jest w odniesieniu do tzw. działań mających znaczenie.
- ▶ W ocenie istnienia kontroli bierze się pod uwagę m.in.:
  - ▶ prawa głosu,
  - ▶ potencjalne prawa głosu,
  - ▶ kontrola de facto,
  - ▶ prawa zabezpieczające.

70

Kontrola: działania mające znaczenie

Oceń, który z inwestorów kontroluje jednostkę, w sytuacji, gdy:

- ▶ Dwóch inwestorów tworzy jednostkę aby rozwinąć i wprowadzić na rynek produkt medyczny
  - ▶ Jeden inwestor jest odpowiedzialny za rozwój produktu i otrzymanie wszystkich pozwoleń od regulatora;
  - ▶ Drugi inwestor będzie produkował i sprzedawał;
- ▶ Jeżeli oba działania „mają znaczenie” należy określić, które z działań będzie miało większy wpływ na uzyskiwany zwrot
  - ▶ Cel i założenia działania jednostki;
  - ▶ Czynniki, które wpływają na marżę zysku, przychody, wartość itp.;
  - ▶ Wpływ na zwrot każdej ze stron podejmującej decyzje;
  - ▶ Ekspozycja inwestorów na zmienność zwrotów.

71

Rozliczenie połączenia jednostek

- ▶ Rozliczenie połączenia jednostek ujmowane jest tzw. metodą nabycia, która zakłada wycenę do wartości godziwej ceny połączenia oraz aktywów i zobowiązań podmiotu przejmowanego.
- ▶ Udziały niekontrolujące wyceniane są w pełnej wartości godziwej lub jako proporcjonalny udział w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej.
- ▶ W procesie wyceny wartości niematerialnych może dojść do ujawnienia wartości, które nie były poprzednio ujmowane w sprawozdaniu jednostkowym podmiotu przejmowanego.
- ▶ Rozliczenie połączenia wymaga kalkulacji wartości firmy.
- ▶ Kwestia rozliczenia połączeń pod wspólną kontrolą nie jest uregulowana.

72

Rozliczenie połączenia jednostek

Wartości niematerialne możliwe do zidentyfikowania w ramach połączeń jednostek gospodarczych

Związane z marketingiem jednostki:

- ▶ znaki towarowe, nazwa handlowa, marka usług i znaki certyfikatów,
- ▶ nazwy domen internetowych, umowy o niekonkurowaniu.

Związane z klientem:

- ▶ lista klientów, baza zamówień i specyfikacji produkcyjnych,
- ▶ umowy z klientami i związane z nimi relacje z klientami, relacje z klientami nie wynikające z umów.

Związane z działalnością artystyczną:

- ▶ przedstawienia, opery i balety,
- ▶ książki, czasopisma, gazety i inne dzieła literackie,
- ▶ utwory muzyczne tj. kompozycje, utwory liryczne i spoty reklamowe,
- ▶ obrazy i zdjęcia, materiały audiowizualne i wideo, w tym filmy, teledyski i programy telewizyjne .

Wynikające z umów:

- ▶ umowy licencyjne, prawa autorskie,
- ▶ umowy reklamowe, budowlane. o zarządzanie, na wykonanie usług oraz dot. dostaw,
- ▶ umowy leasingowe, pozwolenia budowlane, umowy franszyzy, prawa nadawcze,

Związane z technologią:

- ▶ opatentowane technologie, oprogramowanie komputerowe,
- ▶ nieopatentowane technologie,
- ▶ bazy danych, tajemnice handlowe, m.in. zastrzeżone formuły, procesy czy przepisy.

73

Kalkulacja wartości firmy

- ▶ Zasadą jest, aby rozliczenie nabycia kontroli było oparte na **wartościach godziwych**.
- ▶ Kalkulacja **wartości firmy**

Zapłacona cena
Plus wartość udziału nie dającego kontroli
Plus w połączeniach kilkietapowych wartość godziwa dotychczasowego udziału w nabywanej jednostce
Minus wartość godziwa aktywów netto spółki przejmowanej
= Wartość firmy/ Zysk na okazyjnym nabyciu

74

Kalkulacja wartości firmy – przykład

- ▶ 1 lipca 2010 roku ABC nabyła 25% kapitału udziałowego w XYZ, płacąc 5 mln zł i wyceniając inwestycję w cenie nabycia. 9 czerwca 2015 roku dokupiono kolejne 45% za cenę 55 mln zł.
- ▶ Na dzień objęcia kontroli wartości godziwe kształtowały się następująco
  - ▶ posiadany do tej pory 25% pakiet udziałów - 25 mln zł;
  - ▶ udziały niekontrolujące - 30 mln zł;
  - ▶ identyfikowalne aktywa netto XYZ - 86 mln zł.
- ▶ Oblicz wartość firmy powstałą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy ABC na 9 czerwca 2015 roku.

75

Zapłata warunkowa

Ujęcie wstępne	
Ujmowanie	Zawsze ujmuj
Wycena	Według wartości godziwej na dzień nabycia
Późniejsze rozliczanie	
Kapitał	Brak ponownej wyceny
Zobowiązanie	Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

76

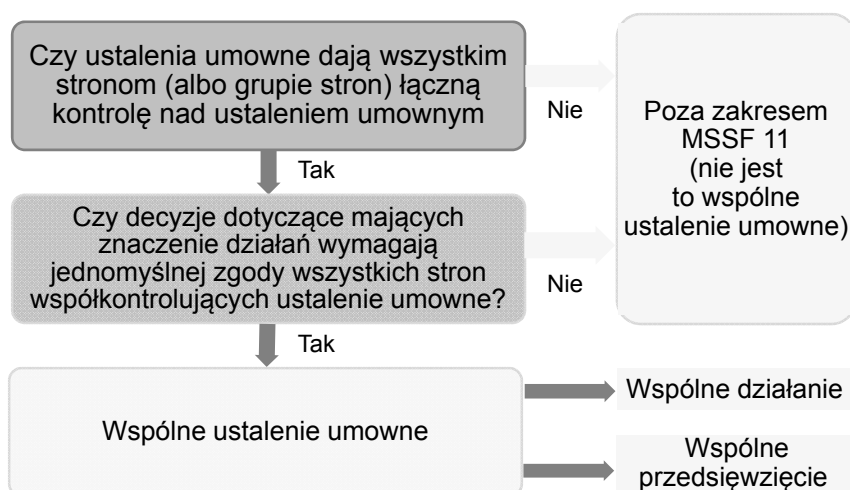
Zapłata warunkowa – przykład

- ▶ W transakcji nabycia spółki Habana przez holding JTC strony zawarły klauzulę o zapłacie warunkowej. Klauzula przewiduje zapłatę dodatkowych 100 mln zł w sytuacji, gdy Habana, w ciągu 24 miesięcy, będzie w stanie uzyskać koncesję chińskiego rządu na sprzedaż cygar na terenie Chin. Prawdopodobieństwo otrzymania koncesji oceniane jest na 60%. Stopa dyskontowa wynosi 10%.
- ▶ Jak powyższa klauzula wpływa na wartość firmy?

77

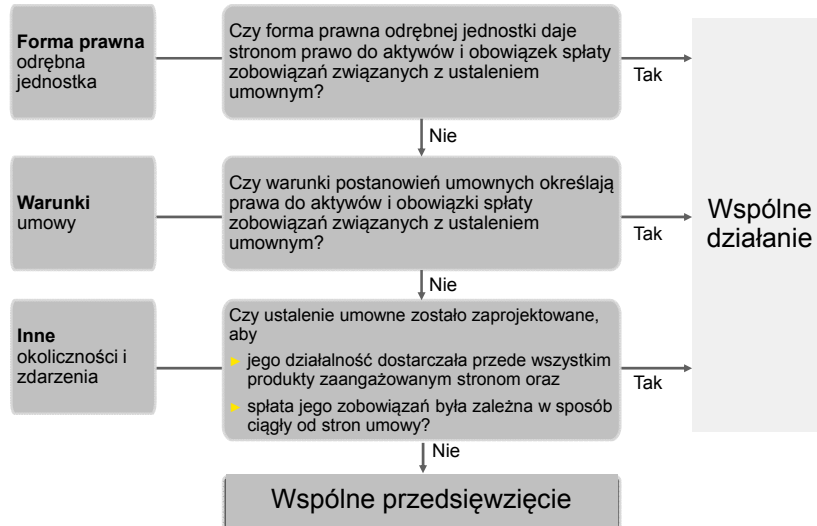
Wspólne ustalenia umowne

78

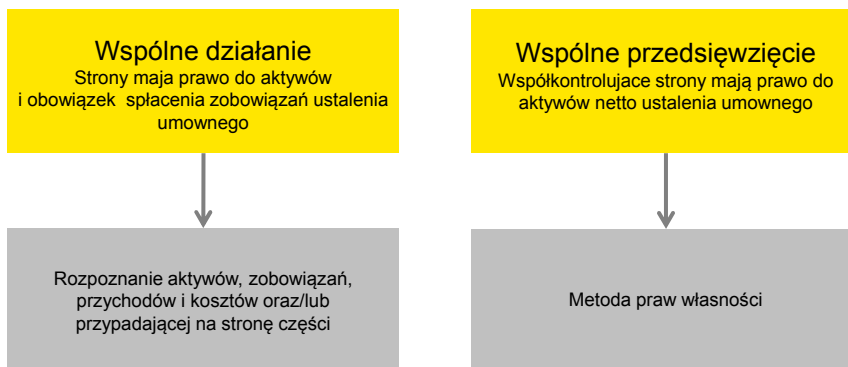
Wspólne ustalenia umowne: klasyfikacja

79

Wspólne ustalenia umowne: ujęcie księgowo

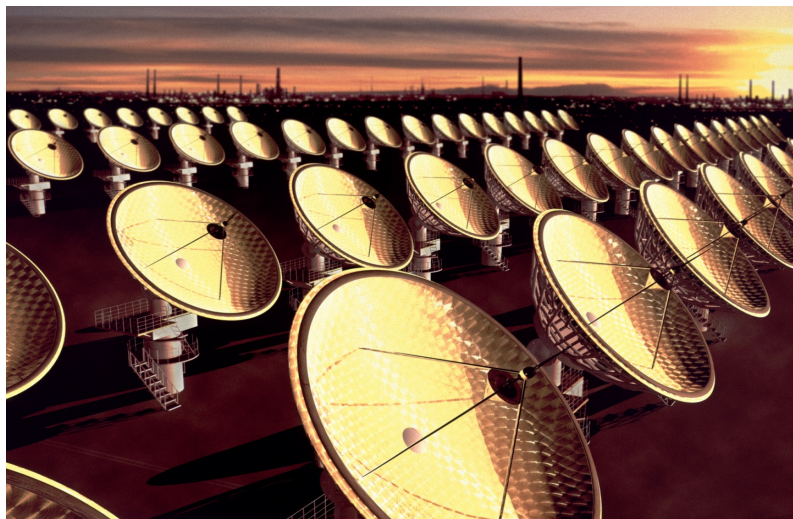

80

Noty dodatkowe

81

SEG
od 1993 roku

EY

Noty dodatkowe

- ▶ Polityka rachunkowa
  - ▶ analiza polityki rachunkowej jest jednym z kluczowych zadań użytkownika sprawozdań finansowych;
  - ▶ określa wybrane przez jednostkę rozwiązania w sytuacji gdy standard przewiduje różne rozwiązania, np.:
    - ▶ FIFO vs. koszt średnioważony dla zapasów,
    - ▶ model kosztowy lub oparty na przeszacowaniu dla wartości niematerialnych oraz środków trwałych,
    - ▶ model kosztowy lub wartości godziwej dla nieruchomości inwestycyjnych,
    - ▶ prezentacja dotacji osobno od aktywów lub netto;
  - ▶ opisuje przyjęte rozwiązania dla kwestii nieuregulowanych, np.:
    - ▶ ujęcie użytkowania wieczystego,
    - ▶ rozliczenie nabycia w transakcjach zachodzących pod wspólna kontrolą,
    - ▶ ujęcie przychodów dla umów wieloskładnikowych,
    - ▶ polityka rachunkowa dla uprawnień CO₂.

82

SEG
od 1993 roku

EY

Noty dodatkowe

- ▶ Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach
  - ▶ profesjonalny osąd jest kluczowym filarem procesu sporządzania sprawozdań finansowych. Osąd dotyczy na przykład:
    - ▶ wielu kwestii związanych z grupami kapitałowymi: sprawowanie kontroli, rodzaj wspólnych ustaleń umownych, wywieranie znaczącego wpływu, istnienie ograniczeń w wykorzystaniu aktywów etc.,
    - ▶ klasyfikacji aktywów oraz zobowiązań finansowych,
    - ▶ klasyfikacji aktywów trwałych jako przeznaczone do sprzedaży,
    - ▶ odzyskiwalności aktywów z tytułu podatku odroczonego;
  - ▶ podstawowe obszary szacunków - przykłady:
    - ▶ amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych,
    - ▶ założenia związane z utratą wartości aktywów (w tym finansowych),
    - ▶ rezerwy,
    - ▶ przychody: % zaawansowania, zwroty, klauzule motywacyjne, kary umowne,
    - ▶ wycena wartości godziwej.

83

Noty dodatkowe

- ▶ Nowe oraz zmienione standardy i interpretacje
  - ▶ zmiany regulacji rachunkowych mogą znacznie wpłynąć na dotychczas prezentowane wyniki oraz sytuację finansową;
  - ▶ jednostki mają obowiązek ujawniania skutków wprowadzenia nowych regulacji na ich sprawozdania finansowe;
  - ▶ przepisy przejściowe zazwyczaj przewidują możliwość dobrowolnego, wcześniejszego zastosowania nowych zasad, w okresie od dnia publikacji standardu do daty jego obowiązkowego zastosowania;
  - ▶ z punktu widzenia użytkownika informacji finansowej istotne jest zrozumienie:
    - ▶ wpływu nowych regulacji na działalność jednostki, raportowane dane liczbowe, wskaźniki etc.,
    - ▶ powodów wcześniejszego zastosowania nowych regulacji (analogicznie w przypadku zmian polityki rachunkowej).

84

Noty dodatkowe

- ▶ Informacje dodatkowe wynikające z poszczególnych standardów
  - ▶ praktycznie każdy standard wymaga ujawnienia szeregu informacji dodatkowych, użytecznych z punktu widzenia oceny wyników działalności oraz sytuacji finansowej jednostek;
  - ▶ w niektórych przypadkach powyższe ujawnienia stanowią uzupełnienie prezentowanych w standardzie zasad związanych z ujęciem i wyceną poszczególnych elementów sprawozdań finansowych, np.:
    - ▶ rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne, nieruchomości inwestycyjne, zapasy,
    - ▶ rezerwy, zobowiązania warunkowe oraz aktywa warunkowe,
    - ▶ wycena w wartości godziwej;
  - ▶ często wymogi ujawnieniowe stanowią wyłączną treść standardu, np.:
    - ▶ segmenty operacyjne,
    - ▶ ujawnienia dotyczące zaangażowania w innych jednostkach oraz podmiotów powiązanych,
    - ▶ instrumenty finansowe (MSSF 7).

85

Podsumowanie

86

Podsumowanie

- ▶ Obraz wynikający z danych przedstawionych w sprawozdaniu finansowym jest pewną „umową” wynikającą z wielu założeń, m.in.:
  - ▶ przyjętych standardów rachunkowych (MSSF, US GAAP, PAR),
  - ▶ osądów oraz szacunków kierownictwa,
  - ▶ wybranych polityk rachunkowych,
  - ▶ wybranych rozwiązań w kwestiach nieuregulowanych,
  - ▶ istotności.
- ▶ W pełni obiektywne i „jedyne prawidłowe” sprawozdania finansowe nie istnieją.
- ▶ Standardy rachunkowe nie uwzględniają wielu aktywów, które w praktyce generują wartość dla firmy (np. kapitał ludzki).

87

Podsumowanie

- ▶ Środki zaradcze
  - ▶ Zbuduj wiedzę rachunkową na poziomie eksperckim: dogłębne zrozumienie zasad sprawozdawczości finansowej, ze wszystkimi jej silnymi oraz słabymi stronami, znacznie ogranicza ryzyko wyciągnięcia niewłaściwych wniosków.
  - ▶ Czytaj sprawozdanie finansowe zwracając uwagę na szczegóły: noty dodatkowe stanowią integralną część sprawozdania i cenne źródło informacji.
  - ▶ Zbuduj benchmarki branżowe; ze szczególną uwagą analizuj informacje, które znacznie od nich odbiegają.
  - ▶ Korzystaj z informacji spoza sprawozdania finansowego, w tym z tzw. non GAAP measures mogących poszerzyć horyzont analityczny.
  - ▶ Szukaj porównywalności: korekty analityczne budują wspólny mianownik dla porównań.

88

Podsumowanie

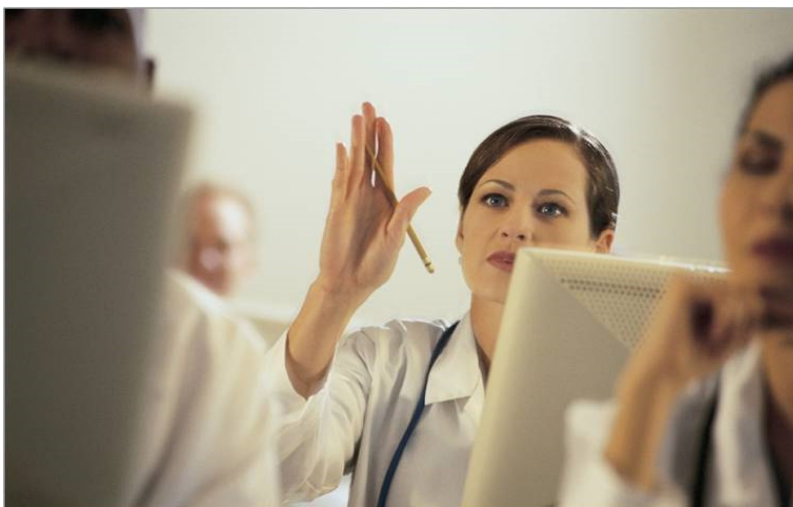
- ▶ Eliminuj zdarzenia jednorazowe, o ile rzeczywiście są niepowtarzalne
- ▶ Bądź szczególnie czujny w przypadku zaobserwowania któregoś z poniższych (przykłady):
  - ▶ zysk netto nieproporcjonalnie wysoki w relacji do przepływów operacyjnych
  - ▶ wzrost przychodów/zysków znacznie powyżej średniej branżowej
  - ▶ wyszukane/niespotykane w branży polityki rachunkowe
  - ▶ nieuzasadnione zmiany w podstawowych wskaźnikach
  - ▶ skomplikowane, trudne do zrozumienia transakcje biznesowe
  - ▶ wyniki w sposób ciągły zgodne lub zbliżone do konsensusu rynkowego
  - ▶ częste zmiany polityki rachunkowej i/lub wcześniejsze stosowanie nowych regulacji
  - ▶ częste zawiązywanie/rozwiązywanie rezerw
  - ▶ duże rozbieżności pomiędzy oczekiwaniami a rzeczywistymi wynikami Q4

89

Pytania ?

90

Kontakt

Jarosław Olszewski, FCCA, CFA, CIA

Senior Manager

EY Academy of Business

tel. 22 579 82 61

e-mail: jaroslaw.olszewski@pl.ey.com

Michał Bleszyński, FCCA, CIA

Manager

EY Academy of Business

tel. +48 660 440 063

e-mail: michal.bleszynski@pl.ey.com

Załącznik

Praktyczne case studies

1 Rachunkowość komponentów

1 stycznia 20X3 jednostka wprowadziła do użytkowania budynek po cenie nabycia \$ 1.000.000. Analiza wskazuje, że budynek składa się z pięciu komponentów: dachu, systemu wind, systemu zabezpieczeń, szkieletu budynku i reszty budynku. Jednostka określiła, że dach powinien być wymieniany, co 10 lat, a systemy wind i zabezpieczeń, co 5 lat. Pozostała część budynku może być używana bez istotnej modernizacji przez 40 lat.

Jednostka zastosowała zasadę księgową podziału składnika aktywów na komponenty. Dokumenty wskazują, że koszt poszczególnych elementów budynku wynosi:

Dach	\$200.000
System wind	\$100.000
System zabezpieczeń	\$20.000
Szkielet budynku	\$400.000
Pozostałe	<u>\$280.000</u>
	<u>1.000.000</u>

Polecenie

- Wykorzystując zasady rachunkowości komponentów należy ustalić wartość netto budynków na dzień 31 grudnia 20X4 r.
- W lipcu 20X5 ma miejsce nieoczekiwana awaria systemu wind. Musi być on wymieniony. Wartość netto starego systemu na dzień 30 czerwca 20X5 wynosi \$ 50.000. Koszt nowego komponentu to \$ 120.000. Proszę zaproponować odpowiednie ujęcie księgowe.

2 Heywood

W dniu 1 lipca 20X5 r. firmie Heywood, spółce notowanej publicznie, udało się wreszcie skutecznie przejąć cały kapitał udziałowy spółki Fast Trak.

Ostateczna oferta, która została w końcu przyjęta w dniu 1 lipca 20X5 r. przez akcjonariuszy spółki Fast Trak, przewidywała zapłatę gotówką wynoszącą \$ 25 milionów, oraz obejmowała emisję podlegającego wykupowi skryptu dłużnego na dalsze \$ 25 milionów, które miały zostać spłacone w dniu 30 czerwca 20X9 r. W/w skrypt dłużny nie był oprocentowany. Stopy rynkowe na tego typu papiery dłużne wynosiły 13% rocznie. Dodatkowo Heywood zaoferowała 20 mln akcji, w dniu przyjęcia oferty kurs akcji spółki Heywood na giełdzie wynosił \$ 4,00 za akcję.

Można przyjąć, że wartość bieżąca \$1 otrzymanego w przyszłym okresie przy stopach procentowych na poziomie 13% wyniesie jak następuje:

na koniec trzeciego roku	\$ 0,70
na koniec czwartego roku	\$ 0,60

Wartość godziwa aktywów netto firmy Fast Trak, z wyłączeniem posiadanych przez nią długoterminowych wartości niematerialnych i prawnych, została oszacowana przez spółkę Heywood na kwotę \$ 64 mln. Wartość ta nie zmieniła się w sposób istotny w przeciągu trwania procesu składania konkurencyjnych ofert. Szczegółowe informacje na temat wartości niematerialnych i prawnych, które nabyto w ramach spółki Fast Trak, wyglądają następująco:

- (i) Nazwa firmowa "Kleenwash" płynu do mycia naczyń. Konkurencyjna marka, uznawana za mającą podobną reputację i wartość co "Kleenwash", została niedawno przejęta za ujawnioną publicznie kwotę w wysokości \$ 12 mln.
- (ii) Państwowa koncesja na wydobycie radioaktywnej rudy w pewnej kopalni przez następne dziesięć lat. Koncesję tę trudno jest wycenić, ponieważ nie wymagała ona wniesienia opłaty w momencie jej przyznania. Jednakże, ponieważ Fast Trak jest jedyną spółką uprawnioną do wydobycia rudy, o której mowa, zarząd spółki Heywood oszacował, że koncesja ta warta jest \$ 9 mln. Sama kopalnia została ujęta jako składnik rzeczowego majątku trwałego spółki Fast Trak w postaci nieruchomości, maszyn i urządzeń.
- (iii) Kontyngent na połów 10.000 ton ryb rocznie na terytorium wód strefy przybrzeżnej. Wspecjalizowana spółka o nazwie Quotasales prowadzi aktywny obrót takimi i innymi kontyngentami. Cena za tonę takich kontyngentów na dzień nabycia spółki Fast Trak wynosiła \$1.600. Kontyngent ten jest ważny na czas nieokreślony, lecz aby zachować zasoby rybne, Rząd dysponuje prawem do zmiany wagi ryb, które można łowić w ramach kontyngentu. Wagi ryb objętych kontyngentem są rozpatrywane i aktualizowane każdego roku.
- (iv) Pozostałe długoterminowe wartości niematerialne i prawne można ująć jako części składowe wartości firmy spółki Fast Trak.

Polecenie

Sporządzić zestawienie długoterminowych wartości niematerialnych i prawnych będących w posiadaniu spółki Fast Trak, które zostałyby w sposób wyodrębniony wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy Heywood na dzień 1 lipca 20X5 r.

3 Shipright

Shipright jest dużą spółką giełdową, której główną działalność stanowi budowa statków. Stocznia Shipright sporządza swoje sprawozdania finansowe na dzień 31 marca każdego roku. W dniu 1 lipca 20X5 r. udało jej się zawrzeć długoterminowy kontrakt na budowę tankowca do transportu ropy naftowej dla firmy Petrochem. Zakończenie robót przewidywano na dzień 31 grudnia 20X8 r., a zatem jego wykonanie miało rozciągać się na szereg okresów obrachunkowych.

Cena umowna wykonania kontraktu ustalona została na \$800 milionów. Umowa zawiera klauzulę dotyczącą premii, która przewiduje podwyżkę ustalonej ceny o 2% w przypadku zakończenia robót co najmniej na osiem tygodni przed terminem, oraz klauzulę przewidującą karę umowną, w ramach której opóźnienie wykonania umowy o więcej niż cztery tygodnie spowoduje obniżenie zakontraktowanej ceny o 1%. Z powodu długiego okresu realizacji umowy przewidziano także klauzulę eskalacyjną uwzględniającą wzrost kosztów robocizny, która ma obowiązywać w odniesieniu do lat finansowych kończących się 31 marca 20X8 oraz 20X9 r.

Za względu na zmiany prawne w zakresie zaostrenia norm bezpieczeństwa wchodzących w życie od 1 lipca 20X7 r. wymagane były modyfikacje konstrukcyjne statku. Firma Petrochem zgodziła się na podniesienie ceny o dalsze \$ 100 milionów oraz przedłużenie terminu zakończenia budowy tankowca o dwa miesiące (tj. na 28 lutego 20X9 r). Według szacunku stoczni Shipright koszt wprowadzonej zmiany wyniósłby \$80 milionów. Klauzula dotycząca premii nie obejmuje jednak ceny wprowadzonych zmian.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące postępów realizacji kontraktu. Wszystkie wielkości szacunkowe podane są według stanu na koniec danego roku i mogą być uznane za wiarygodne:

Wszystkie dane podano w milionach \$

Rok zakończony 31 marca	20X6	20X7	20X8	20X9
Szacunkowe całkowite koszty	640	660	660	680
Faktyczne koszty poniesione do tej pory (patrz poniżej)	128	264	507	680
Koszty poprawek			20	20
Szacunkowy koszt wprowadzonych zmian			80	84
Faktyczny koszt zmian do tej pory			48	84
Uzgodniona, skumulowana podwyżka kosztów robocizny			6	10
Szacunkowy termin zakończenia	Zgodnie z planem	Zgodnie z planem	10 tygodni wcześniej	Ukończono 31 marca 20X9
Uzgodniona wartość sprzedaży ukończonych robót dot.				
- pierwotnego kontraktu	136	280	570	800
- wprowadzonych zmian			60	100

Uwaga: szacunkowe całkowite koszty i faktyczne koszty poniesione do tej pory **nie** obejmują kosztów poprawek, kosztów wprowadzonych zmian ani podwyżki kosztów robocizny.

Stocznia Shipright stosuje następujące zasady polityki księgowej dotyczące kontraktów na budowę statków:

- (i) Koszty i przychody z tytułu kontraktu uznawane są w odniesieniu do stanu zaawansowania wykonania umowy na dzień bilansowy.
- (ii) Stan zaawansowania określa się w proporcji odpowiadającej stosunkowi poniesionych dotąd kosztów (z wyłączeniem kosztów poprawek i podwyżki kosztów wynagrodzeń robocizny) do łącznych szacunkowych kosztów realizacji kontraktu.
- (iii) Przychody z tytułu realizacji kontraktu winny uwzględniać we właściwej proporcji podwyżki kosztów i premie/kary umowne od momentu kiedy można je względnie racjonalnie przewidzieć.
- (iv) Wprowadzone zmiany traktuje się jak część pierwotnego kontraktu (od daty ich uzgodnienia) i nie traktuje się ich jako odrębnej umowy.
- (v) Żadnych szacunkowych zysków nie uznaje się dopóki kontrakt nie jest wykonany przynajmniej w 20%. Wszelkie spodziewane straty wykazywane są natychmiast.

Polecenie

- (a) Sporządzić odpowiednie fragmenty rachunku zysków i strat stoczni Shipright za lata kończące się: 31 marca 20X6, 20X7, 20X8 oraz 20X9 w zakresie obejmującym wyżej przedstawiony kontrakt stosując zasady polityki księgowej przyjęte przez spółkę Shipright.
- (b) Obliczyć stopień zaawansowania kontraktu na koniec każdego z powyższych lat stosując alternatywną miarę stopnia zaawansowania kontraktu liczoną jako proporcję uzgodnionej wartości sprzedaży robót do ceny kontraktu. Skomentować porównanie tej metody z metodą stopnia ukończenia kontraktu z punktu (a) powyżej.

4 Telecast

Spółka giełdowa Telecast sporządza sprawozdanie za rok zakończony 30 września 20X7. W maju 20X7 kupiła ona prawa do filmu pod tytułem 'Wind of Change'. Zapłaciła ustaloną opłatę i nie będzie ponosić dodatkowych kosztów ani prowizji. Przystąpiła do umów z:

Warmer Cinemas

Jest to duża spółka, posiadająca sieć kin na całym świecie. Warmer Cinemas wynegocjowała prawa do wyświetlania filmu w okresie od 1 lipca 20X7 do 31 grudnia 20X7 w tyłu kinach i tak często, jak uzna to za stosowne. Telecast otrzyma 15% utargu z biletów brutto.

Big Screen

Jest to niewielka spółka, prowadząca jedno kino. Na warunkach umowy, ma prawo do wyświetlania filmu dwa razy dziennie w tym samym okresie, którego dotyczy umowa opisana powyżej. Spółka zapłaciła ustaloną opłatę w wysokości 10.000 USD.

Global Satellite

Jest to przedsiębiorstwo telewizji satelitarnej, nadające programy na obszarze Azji Południowo-Wschodniej. Spółka zapłaciła w sierpniu 20X7 r. kwotę 4 mln USD za prawo do nadawania filmu 10 razy, w odstępach nie mniejszych niż miesięczne, w okresie od 1 stycznia 20X8 do 31 grudnia 20X8.

Polecenie

Opierając się na zasadach określonych w MSSF opisz właściwy sposób ujęcia przychodów przez Telecast dla każdej z powyżej opisanych umów w roku obrachunkowym zakończonym 30 września 20X7.

5 CGU

- (i) Wyjaśnij czym jest *ośrodek wypracowujący środki pieniężne* i czemu służy jego identyfikacja.
- (ii) Określ ośrodek wypracowujący środki pieniężne w poniższych przykładach;
  - (a) Spółka może produkować swój wyrób w różnych swoich zakładach. Nie wszystkie zakłady wykorzystują w pełni swoje zdolności produkcyjne i spółka może wybierać, w jakiej ilości produkować w poszczególnych zakładach. Jednakże w żadnym z tych miejsc nie ma wystarczającej nadwyżki zdolności produkcyjnych takiej, która umożliwiałaby zamknięcie jednego z zakładów. Wpływy środków pieniężnych generowane przez dany zakład zależą, zatem od rozłożenia produkcji na wszystkie zakłady.
  - (b) Sieć restauracji dysponuje dużą liczbą restauracji w całym kraju. Wpływy środków pieniężnych z każdej restauracji można indywidualnie monitorować i dokonywać racjonalnej alokacji kosztów na poszczególne restauracje.

Praktyczne case studies – odpowiedzi

1 Rachunkowość „komponentów”

- a) Na dzień 31 grudnia 2004 wartość netto każdego komponentu (przy zastosowaniu osobnej ewidencji dla poszczególnych komponentów) wynosi:

	Koszt \$	Umorzenie \$	Wartość netto \$
Dach	200.000	40.000	160.000
System wind	100.000	40.000	60.000
System zabezpieczeń	20.000	8.000	12.000
Szkielet budynku	400.000	20.000	380.000
Pozostałe	<u>280.000</u>	<u>14.000</u>	<u>266.000</u>
	<u>1.000.000</u>	<u>122.000</u>	<u>878.000</u>

Jeśli budynek nie byłby podzielony na komponenty i zamiast tego byłby amortyzowany w całości przez 40 lat. Wartość netto całego budynku wyniosłaby \$ 950.000.

- b) Przy zastosowaniu ewidencji komponentów wymiana zostanie potraktowana następująco:

Spisanie starego systemu wind:

	\$	\$
Wn Utrata wartości	50.000	
Ma Środki trwałe		50.000

Rozpoznanie nowego systemu wind:

	\$	\$
Wn Środki trwałe	120.000	
Ma Zobowiązania		120.000

Dla nowego systemu wind zostanie ustalony 5-letni okres amortyzacji.

Wymiana nie spowoduje podwyższenia użyteczności budynku w porównaniu z użytecznością sprzed awarii. Dlatego też w przypadku traktowania budynku w księgach jako jednego składnika aktywów. Koszt nowych wind nie będzie aktywowany w wartości budynku.

31 grudnia 2008 planowana jest wymiana systemu zabezpieczeń. Stary komponent będzie już wtedy zamortyzowany. Nowy komponent będzie rozpoznany w księgach wraz z oszacowanym dla niego okresem użyteczności.

2 Heywood

	\$ mln	\$ mln
Aktywa netto (materialne)		64
Wartości niematerialne i prawne		
- kontyngent na połów ryb	16	
- koncesja na wydobycie rudy	9	
- znak towarowy	12	
- wartość firmy	<u>19</u>	<u>56</u>
Aktywa netto/ cena zakupu		<u>120</u>

Informacje dodatkowe:

Struktura ceny nabycia:

20 milionów akcji x \$ 4	80
Gotówka	25
Skrypt dłużny 25 milionów x 0,60	<u>15</u>
	<u>120</u>

Kleenwash:

Marka niemalże z definicji, jest unikalna, jedyna w swoim rodzaju, jednakże MSR 38 stanowi, że jeżeli w niedawnym czasie podobne aktywa były przedmiotem transakcji kupna-sprzedaży, to takie odniesienie może być wykorzystane za podstawę ustalenia 'miarodajnej' wartości. Można przyjąć, że stosuje się to również do marek.

Koncesja od władz państwowych:

Skoro za tę koncesję nie wymagano żadnej opłaty, firma Fast Trak nie mogła jej ująć w innej wartości niż zero. Nie musi to oznaczać, że miałyby ona zerową wartość w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej spółki Heywood. Problem polega na tym, że ewidentnie brak jest aktywnego rynku na takie koncesje (istnieje tylko jedna), a zatem brak jest informacji o tym w jaki sposób zarząd firmy Heywood ustalił kwotę \$ 9 mln. Jeżeli uznamy, że wycena licencji jest wiarygodna to należy ją ująć osobno od wartości firmy.

Kontyngent na połów ryb:

Wydaje się on spełniać kryteria definicji aktywnego rynku, a zatem jego wartość godziwa wynosi $10.000 \times \$ 1.600 = \$ 16$ mln.

Wartość firmy:

Jest to nadwyżka wartości ceny nabycia nad wartością netto przejętego majątku materialnego oraz dających się wyodrębnić wartości niematerialnych i prawnych..

3 Shipright

(a) Uwaga: wszystkie dane liczbowe podano w \$ mln.

Rachunek Zysków i Strat Shipright	31 marca 20X6		31 marca 20X7
Przychody (20% x 800)	160	((40% x 800) – 160)	160
Koszty (O (i))	<u>(128)</u>	(O (i) 264 – 128)	<u>(136)</u>
Zysk	<u>32</u>		<u>24</u>
Rachunek Zysków i Strat Shipright	31 marca 20X8		31 marca 20X9
Przychody (w (ii))	373	(w (iii))	209
Koszty (555 w (i) + 6 – 264)	(297)	(764 w (i) + 4 – 555)	(213)
Poprawki	<u>(20)</u>		<u>-</u>
Zysk	<u>56</u>	Strata	<u>(4)</u>

(b)

	20X6	20X7	20X8	20X9
Przychody - pierwotny kontrakt	800	800	800	800
- zmiana	-	-	100	100
	<u>800</u>	<u>800</u>	<u>900</u>	<u>900</u>
Uzgodniona wartość prac	136	280	630 (570 + 60)	900
% realizacji na podstawie uzgodnionych wartości	17%	35%	70%	100%

Uwagi:

Istnieje szereg metod szacowania stopnia zaawansowania wykonania prac kontraktowych. Standard MSR 11 *Umowy o budowę* nie narzuca stosowania określonej metody, lecz stwierdza tylko, że należy zastosować wiarygodny sposób pomiaru, który może być różny, zależnie od charakteru działalności wykonawcy. Powyżej przedstawione dwie metody prowadzą do wykazania pewnych interesujących wyników, zwłaszcza w pierwszym roku. Na podstawie 'wartości sprzedaży' ten kontrakt byłby zrealizowany tylko w 17% według stanu na dzień 31 marca 20X6 r. Wykluczałoby to możliwość uznania jakiegokolwiek zysku w tymże roku, skoro jest to poniżej granicy 20% stopnia wykonania, o której mowa jest w zasadach stosowanej polityki księgowej przyjętych przez zarząd spółki. W przeciwieństwie do tego, w przypadku przyjęcia za podstawę poniesionych dotąd kosztów, uznano \$ 32 miliony zysku w roku zakończonym 31 marca 20X6. W przypadku spółki Shipright podstawa oceny zaawansowania prac oparta na wartości sprzedaży prowadzi do bardziej ostrożnego naliczania zysku niż podstawa kosztowa. Jest to zgodne z przekonaniem niektórych komentatorów, że podstawa współmierna do wartości sprzedaży jest „zdrowsza” i bardziej uzasadniona ekonomicznie, ponieważ zysk wiąże się z szacunkiem wartości zakończonych prac, a nie tylko opiera się na procentowej proporcji poniesionych kosztów.

Obliczenia

(i) Rok do 31 marca	20X6	20X7	20X8	20X9
	\$m	\$m	\$m	\$m
Koszt rzeczywisty - według pierwotnego kontraktu	128	264	507	680
- zmiana	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>48</u>	<u>84</u>
	<u>128</u>	<u>264</u>	<u>555</u>	<u>764</u>
Łączny koszt szacunkowy - według pierwotnego kontraktu	640	660	660	680
- zmiana	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>80</u>	<u>84</u>
	<u>640</u>	<u>660</u>	<u>740</u>	<u>764</u>
 % realizacji na podstawie kosztów	 20%	 40%	 75%	 100%

Uwaga: kosztami poprawek należy obciążyć ten okres, w którym zostały poniesione, a zatem nie są one uwzględniane do oszacowania procentowego stadium zaawansowania realizacji kontraktu.

(ii) 75% pierwotnego kontraktu plus zmiana \$(800 + 100)mln	675
75% premii wynoszącej \$16mln (2% x \$800)mln	12
wzrost kosztów za rok 20X8	<u>6</u>
	693
minus wielkości uznane za lata 20X6 i 20X7	<u>(320)</u>
	<u>373</u>
(iii) 100% pierwotnego kontraktu plus zmiana \$(800 + 100) mln	900
odliczenie kary umownej 1% x \$800 mln	(8)
łączny wzrost kosztów	<u>10</u>
	902
minus wielkości uznane za lata 20X6, 20X7 i 20X8	<u>(693)</u>
	<u>209</u>

4 Telecast

- (a) Chociaż aspekt „wykonania” umowy jest, z punktu widzenia Telecast, spełniony, to przychód zostanie wypracowany dopiero wraz z pokazami filmu. Dlatego też Telecast powinna rozliczyć memoriałowo 15% utargu z biletów w Warner Cinemas, pochodzących z seansów filmu za okres od 1 lipca do końca roku obrotowego, który następuje 30 września 20X7. Jedynym problemem byłby tu szybki dostęp do odpowiednich informacji ze strony Warner Cinemas oraz, jakkolwiek mało prawdopodobna, możliwość powstania nieściągalnej należności.
- (b) W tym przypadku przychód jest opłatą ustaloną z góry, niezależną od przyszłego działania którejkolwiek strony umowy. Dlatego też, stosując kryteria zawarte w „Założeniach koncepcyjnych...” i w MSR 18, Telecast powinna ująć całą kwotę 10.000 USD w roku bieżącym, pomimo że niektóre pokazy filmu mogą mieć miejsce po zakończeniu roku obrotowego.
- (c) Wydawać się może, że Global Satellite zapłaciła 4 mln USD za dziesięciokrotną emisję filmu, zatem Telecast powinna rozpoznawać kwotę 400.000 USD za każdym razem, gdy stacja ten film nadaje. Gdyby tak było, oznaczałoby to, że w roku bieżącym nie zostanie ujęty żaden przychód. Jednak w świetle zasad przyjętych przez RMSR:
- film jest dziełem skończonym, a prawa do niego są własnością Telecast
  - podpisano umowę
  - otrzymano wynagrodzenie
  - Telecast nie ma do spełnienia żadnych znaczących przyszłych obowiązków.

Powyższa spełnia zatem wszystkie kryteria ujęcia przychodu; całą kwotę 4 milionów USD należy ująć w roku bieżącym.

5 CGU

- (i) Aby ustalić, czy nastąpiła utrata wartości składnika aktywów, niezbędne jest porównanie wartości bilansowej danego składnika aktywów z jego wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalną stanowi kwota wyższa spośród wartości godziwej danego składnika aktywów pomniejszonej o koszty sprzedaży i jego wartości użytkowej. Oszacowanie wartości użytkowej zwykle nie jest łatwe. W szczególności, nie zawsze daje się praktycznie ustalić przepływy pieniężne generowane przez użytkowanie poszczególnego składnika majątku trwałego. W takim przypadku wartość użytkową należy obliczyć na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne definiuje się jako grupę aktywów, która wypracowuje środki pieniężne i jest w znacznym stopniu niezależna od pozostałych ośrodków wypracowujących środki pieniężne dla podmiotu gospodarczego.

- (ii) (a) Ośrodek wypracowujący środki pieniężne obejmuje łącznie wszelkie zakłady, w których dany produkt może być wytwarzany.
- (b) Każda restauracja jest sama w sobie ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne. Jednakże jest mało prawdopodobnym, aby utrata wartości poszczególnych restauracji z osobna była wielkością istotną. Wystąpienie istotnej utraty wartości jest prawdopodobne tylko jeżeli szereg restauracji zostanie łącznie dotknięte oddziaływaniem tych samych czynników ekonomicznych. Można w związku z tym rozpatrywać grupy restauracji poddanych działaniu tych samych czynników ekonomicznych, zamiast każdej poszczególniej restauracji z osobna.